

Előfizetési árak:

Egész évre	12 frt.
Félévre	6 „
Negyedévre	3 „
Egy hóra	1 „
— Egyes szám 4 kr. —	

Kiadóhivatal:

Plettz Fer. Pál könyvnyomdája
Nagybecskerek, Uri-utca 276. sz.,
hová az előfizetések és a lap
szétküldésére vonatkozó felszó-
lamlások intézendők.

TORONTÁL

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Szerkesztőségi iroda:

Nagy-Becskerek,
Zápolya-utca 1-ső szám
hová a lap szellemi részét illető
minden közlemény intézendő.

Hirdetések

a kiadóhivatalban fogadtatnak el.
Azonkívül az összes hirdetési
irodáknak.

Megjelenik mindennap,
vasár- és ünnepnapok
kivételeivel.

A sajtószabadság.

Nagybecskerek, szeptember 21.

A sajtó-törvény revíziója ismét napi-rendre került, s az országgyűlés nemsokára abba a helyzetbe fog jutni, hogy e kérdéssel komolyan foglalkozzék.

S valóban szükség van arra, hogy egyik-másik kérdés tisztáztassék. Főleg két szempont az, melyből az 1848-iki sajtó-törvény revízióját sürgetni kell. Az egyik a szeméremértő, a pornograf irodalom s a másik a nemzetellenes, a nemzetiségi sajtó.

A sajtószabadságnak veszedelmes következménye volt, hogy a hazaárulók felhasználták és használják e szabadságot a magyar állam és nemzet ellen való izgatásra; másrészt pedig az irodalmi termékek ama fajtája, a mely csak az érettebb, jobban mondva, a rohadtabb publikum számára való, rendkívüli módon megszapordott.

A tisztességes magyar irodalom munkásai érzik legjobban a sajtószabadsággal való illetlen visszaéléseknek veszedelmét; mert míg egyrészt a tisztességtelen sajtó-termékek s ezek „írói“ kompromittálják a laikus publikum előtt a tisztességes sajtót is, addig a hazaáruló sajtó üzelmait nem tudjuk a becsületes magyar sajtó tisztességes fegyvereivel ellensúlyozni.

A sajtó-törvény revízióját, illetőleg e két veszedelmes irányzattal szemben való szigorítását örömmel üdvözlünk tehát, mert a sajtóval való visszaélés semminek sem árt annyira, mint magának a tisztességes sajtónak; de revízióról és szigorításról csak addig a fokig lehet beszélni, a meddig nem érinti az magát a sajtószabadságot; mert szigorubb intézkedéseknek nem a sajtóval szemben, hanem csak a visszaélések ellenében van helyük.

A magyar állameszme ereje nem a fegyverekben van — bár az is megvan,

ha kell, — hanem a kulturában: ezeket mondotta Pulszky Ágost a turóc-szent-mártoni közgyűlésen. Kiváló politikusunknak ez egy mondata hiven kifejezi azt a politikát, melyet mi magyarok a nemzeti-ségi sajtó megrendszabályozásánál is követni akarunk; kifejezi azt, hogy a szabadságot elnyomni nem akarjuk, erőszakot használni nem akarunk s erőnket csak akkor érvényesítjük, ha arra rászorítanak. És az a viharos tetszés, mely Pulszky szavaira Turóc-Szent-Mártonban kitört, valamint az az egyhangú elismerés, a melyvel ez alkalomból Pulszkyt még az irányában mindig elfogult ellenzéki lapok is üdvözölték, mutatja legjobban, hogy ebben a kérdésben közöttünk magyarok között nincs eltérés, nincs pártkülönbség.

A F. M. K. E. közgyűlésén konkrét indítványokat is terjesztettek elő arra nézve, hogy a nemzetiségi sajtó tulkapásait miként kellene meggátolni; nem mondhatnók azonban, hogy az indítványok eléggé praktikusok voltak. A cenzurát behozni az idegen nyelvű nyomtatványokra: annyit jelentene, mint eltörölni az általános sajtószabadságot s megsemmisíteni 1848-nak egyik legnagyobb alkotását.

A fődolog pedig mindig az, hogy minden intézkedést a szükségnek megfelelőleg kell alkalmazni. Egy pár nemzetiségi zuglap kedvéért nem szükséges és nem is szabad megdönteni a sajtószabadság elvét. Egy pár szemtelen veréb ellen nem szabad megtölteni az öreg ágyut.

Egész nemzetiségi sajtónk ma még, hála istennek, nem sok lapból áll s ezeknek előfizetői köre is nagyon kis terjedelmű. Hogy mégis néha olyan nagy port tudnak fölverni, abban nekünk magyar lapoknak is van egy kis részünk, sőt hibánk. Mert mi tüntetjük ki e zuglapocskákat oly gyakran azzal, hogy tudomást veszünk létezésükről s bőven ismertetjük a nyilvánosság kizárásával megjelenő lá-

zító cikkeiket. Magára a népre nincs oly nagy hatásuk mint sokan gondolják. De éppen azért most kell arról gondoskodnunk, hogy a jövőben ne lehessen.

Nagy erőnk van az esküdtészekben, a melyek az utóbbi időben birnak elég hazafisággal, intelligenciával és bátorsággal arra, hogy elitéljék az állam ellen izgatókat. De nagy gyengesége az eljárásnak, hogy az egész apparátus nehezen és lassan hozható mozgásba, holott a megtorlásnak épp akkor van flagrans hatása, ha olyan gyors, mint a villám, vagy legalább is mint a botlítás.

Nemcsak a megtorlásról kell azonban gondoskodnunk, hanem arról is, hogy a nemzetiségi sajtó előtt elvegyük a teret s így örökre értelmetlenül tegyük. Ezt pedig úgy érjük el, ha a magyar irodalom termékeit minél szélesebb körökben elterjesztjük. Nemcsak a közművelődési egyesületekre, hanem minden magát művelőnek nevező magyar emberre nagy kötelesség hárul e tekintetben. Jó magyar könyvek és lapok vásárlása és terjesztése a művelt emberek kötelessége. Az az erő, mely a nemzeti kulturában rejlik, jobban hat a fegyvereknél.

S meg vagyunk róla győződve, hogy a műveltség fegyvereivel harcolva nagyobb eredményt érünk el, mintha egyes nemzetiségek ellen külön rendszabályokat használunk. A joggal nem szabad visszaélni s az erőszaknak nem szabad diadalmaskodnia. Még akkor sem, ha ellenségeinkről van szó.

Miniszter az egyházpolitikáról. Szilágyi Dezső igazságügyminiszter tegnap a felső-baranyai ref. egyház-ülésen Harkányon elnökölt, Délben az egyház tagjai bankettre gyűltek össze, a melyen felköszöntöket mondtak a miniszterre, mint a szabadelvűség igazi bajnokára. A tosztra Szilágyi emelt szót: Orvend, ugymond, hogy a reformált egyház papjait és tanítóit egyesítve látja működni közös vallási czélok elérésére.

A „TORONTÁL” TÁRCZAJA.

A köszöntésről.

A köszöntésben mély értelem rejlik s a mult és jelen kor vad népeinél is meg van a kölcsönös tisztelet e fokmérője. A német „grüssen“ és „Gruss“ szó a régi német „groeten“ből származik, mely annyit jelent: nagygyá tenni. Tehát ha a német így szól: „Gott grüsse dich“, — ez annyit jelent: Az Isten tegyen nagygyá tégedet, gyarapítsa javaidat és tekintélyedet!

A természet megvet minden szegletes alakot; az állatvilágban épűgy, a növényországban minden kerekded, ovalis és hullámszerű, csak az ásványországban akadunk szegletes, otromba alakokra. A mit a természetben a kerekded alakok jelentenek, ugyanazt tüzi feladatául az emberiség körében az illem: kerekdeddév várszolja a szögletességet.

Az ember sokkal szivesebben közlekedik egy jól nevelt gonoszszal, ki az illem törvényeit megtartja, mint egy neveletlen erényhőssel, ki félszeg s ügyetlenségében folyton tapossa az ember tyukszemét.

Schoppenhauer szerint az udvariasság okosság... az udvariasság ostobaság. Az udvariassággal szükségtelenül idézzük fel az ellenségeskedést, és ez örűltség!

Az udvariasság és illem legfontosabb attribútuma a köszöntés, vagy üdvözlés.

A könyvek könyvében meg van már írva, hogy: „tisztelet illeti a tiszteletet!”

A köszöntést épen ezért a legműveltebb népeknél is feltalálhatni, azonban a köszöntés alakjai különfélék. Egyik népnél a kéznyújtás van szokásban, a másikonál a főhajtás, némely népnél a köszöntés az orrok összedörzsölésében áll, mások hasra vetik magukat s üdvözlés jelűl megcsókolják a föld porát.

Herodotus a perzsák szokásairól így ír: „Ha az utcán találkozunk, arról lehet megismerni, hogy a találkozó egyenlő rangúak, hogy köszöntés helyett megcsókolják egymás száját. Ha azonban a találkozó egyiké alsóbb rangú, úgy az arcát csókolják; ha pedig a találkozó egyiké éppenséggel közönséges halandó, akkor ez a földre dobja magát és úgy üdvözlí felelvalóját.”

A görögök a találkozásnál, bucsuzásnál és érkezésnél így köszöntötték egymást: Chainé! (Öröm veled!) A rómaiak az érkezésnél „Ave“ — val — légy üdvöz — köszönték egymást, a bucsuzásnál „Vale“ — val vagy „Cura, ut valeas!“ — val — vigyázz, hogy egészséges maradj.

Nevezetes volt a gladiatorok köszöntése, melyet a küzdés előtt a császárhoz intéztek s mely így hangzott: Ave imperator, morituri te salutant! (Üdv neked, császár, a halni készülők üdvözlőnek!)

Az ó-testamentumi zsidóknál közelebbi ösmérésök úgy üdvözlötték egymást, hogy megrázták egymás kezeit és megcsókolták egymás vállait és fejét. Rendes köszöntésük ez a felkiáltás volt: „Jeholem alechem!“ (Béke veled.)

„Bon jour! Comment vous portez vous? — Jó napot, hogy van? — kérdi a francia és így felel rá: „Je suis charmé de vous voir!“ — (Élvegyok bájos, hogy láthatom), mig az olasz és spanyol így szól: Come stá? Comma esta? (Hogy van?) A hollandok üdvözlése emlékeztet azok tengeri életére. mert így hangzik: „Miként hajózázik ön, uram? Adieu vel bucsuzik az angol, francia és német. A britt és észak-német, kik azt tartják, hogy az idő pénz, ri Morn-nal köszönnek s tovább sietnek.

„Jó étvágyat kíván!“ — a kedélyességéről s jó asztaláról s vendégszeretetéről híres nép a Duna partján, „hol mindig vasárnap van s a peccenyé mindig nyáron van!“ Az élet virágai val szemben, kiket Zeus haragjában a férfiak

ostorául teremtett, lovagiasságát azzal tünteti ki, hogy „csókolom kezét“ — tel köszönti, barátjának és jó ösmérésének „szervuszt“ mond, melyhez, ha különös jó kedvben van ezt csatolja: Isten áldjon. Ha bucsuzik vagy távozik az „Isten veled“ — et használja, vagy az „Ajánlom magamat“.

Az alpidéki és a sikon lakó buzgó katolikusok a XIII. Benedek pápától származó köszöntési alakot használják s így szólnak: „Diszertessék a Jézus Krisztus!“ mire a válasz: „Mindörökké!“

A bajorok és az osztrákok ösmérésüket „Grüss Gott! al köszöntik és még e kérdést csatolják hozzá: Wie geth's?“

Az udvarias szász „szép jó reggelt kíván“, „Szerencse fel“ — lel köszön a bányász és „Jó szerencsét!“ mond az izmait edző hegymászó.

Mig a lengyel alázatosan megcsókolja a kezét, vagy a ruha szélét, így szólva: „Boldog vagy?“ — addig az erőteljes és önértékes angol megrázza kezét e kérdéssel: „How do you do? — vagy eltávozva töled így köszönt: God bless you! Fare o well!“

A svéd gondolkozva így kérdez a találkozásnál: Hova gondol ön? mig a bator dán az élvezetekre és egészségre gondolva, így köszönt: „Jól él ön?“ A „jó reggelt“, „jó napot“, „jó éjt“, „jó estét“ a magyarok köszöntései.

A török keresztbe fonja karjait a mellén és némán hajtja meg a fejét. Ugyanígy köszön a bolgár, csak hogy e szavakat teszi hozzá: Pane bogum!, miként a szerb és a román. Az orosz a találkozásnál így köszön: Légy egészséges! a bucsuzásnál: „Viszontlátásra!“ hosszabb időre való távozás vagy válás alkalmával a „bocsás meg“ kifejezést használja.

Az arab „Salem aleikum“ — mal (Béke veled) üdvözöl, mire a rendes válasz: „Alleikum essalem!“ (Veled legyen a béke).

Annál jobban örvend ennek, mert az összes felekezetek lelkesre közelg politikai meggyőződésük próbaideje. Az elkeresztelési, nemkülönben a szönyegen levő egyházpolitikai kérdéseket is hamisan fogják fel. Nem a szabad elvűség veszélyezteti a hitet, mert az a vallásnak leghivebb barátja, megadván minden vallásnak szabadságát; nem félti tehát a vallást, mely a szabadelvűség zászlója alatt erősödött meg.

HIREK.

— **A király adományai.** A király a közszegényeknek 500 frtot, a szegényháznak 300 frtot, a katolikus árvaháznak 200 frtot, az evangélikus árvaháznak 200 frtot és az újonnan épült plébánia templom belső berendezésére 300 frtot adományozott.

— **Személyi hir.** Rónay Jenő főispán a végvidéki hivatalok megvizsgálása végett néhány napra elutazik.

— **Őszi közgyűlés.** Torontál vármegye alispánja ma küldte szét az október 9-én tartandó őszi közgyűlés meghívóját. E közgyűlésnek három kiválóan fontos tárgya leendő és pedig:

1. A megyei házi pénztár 1894. évi költségvetése.

2. A kórház építkezésre szükséges 1% pótdó adó ügye.

3. A milleniumi kiállításon való részvételre szükséges összeg fedezetére szolgáló 1% pótdó fog tárgyalatni.

— **A felső torontáli ármentesítő társulat** folyó évi szeptember 20-án délelőtt 9 órakor Rónay Jenő társ. elnök vezetése alatt választmányi ülést tartott, melyen a következő tárgyak nyertek elintézését:

1. Elnök indítványa a felfüggesztett igazgatói viszonyanak felmondása, illetve megszüntetése és az igazgatói állásra pályázat hirdetése tárgyában. Az indítvány 12 szavazattal 4 ellenében elfogadtatott ugyan, minthogy azonban az alapszabályok értelmében az összes tagok $\frac{2}{3}$ ának többsége kívánatlik meg, határozat nem hozatott.

2. Leyerer részére megszavazott tiszteletdíjra vonatkozólag a földmívelési miniszterhez felvilágosító jelentés tétel.

3. Néhai Bakalovics József előlege mint utiköltség számoltatott el.

4. Néhai Kovács Sándor volt társ. pénztáros biztosítékának kiadására vonatkozó ügyvédi felhívás bemutatása. Kiadatni véleményeztetett.

5. A beérkezett miniszteri körrendeletek tudomásul vétettek.

6. A református egyház kérvénye, hogy a társulati díjak fizetése alul felmentessék. 3 évi részletfizetés engedélyeztetett.

7. Elnök javaslata a millenium tárgyában. Elhatározatott, hogy a társulat összes építési tervei ki fognak állíttatni.

8. Az aracsi gátbiztos részére vett ház vétele jóváhagyatott.

9. Az adótisztek közül a tárnok 100 frt, a tiszt 80 frt jutalomban részesítették.

A menyeyi birodalomban a találkozókat össze teszik kezeiket és szívükhöz szorítják s barátságosan hajolnak meg, fejüket mélyen lehajtva és kétszer egymásután és szót mondva: Isim! Ha azonban két régi ösmerős hosszú idő múlva találkozik, akkor mindketten térdre rognak, fejüket mélyen a föld felé hajtják és ezt a szertartást többször ismétlik egymásután. Ha két jó pajtás találkozik egymással, akkor e kérdést intézik egymáshoz: „Rendben van a gyomrod?” A birodalom fiai, ha egy magas rangú chinaival találkoznak, körbe fogják, kezeiket felemelik és felemelt kezekkel hajlongnak a földig. Ha egy kínai európai modorban köszönt valakit s megtudják ezt, 50 bambuszt kap a hasára. A kalaplevéllel való köszönés, melylyel az európai tiszteletét fejezi ki, a chinainál általában az ázsiaiaknál megvetést idéz elő. Miután az imát fedett fövel végzik, úgy fedett fövel üdvözlük azt is, akit tisztelnek. — A perzsák a lakásukba belépő idegent rózsavizvel fecskendezik be. Japánban az alsóbb rangú felebbvalója előtt leveti saruit és jobb kezét köpenyének bal ujjába dugva, lassan halad el felebbvalója előtt, így kiáltván: „Augh! Augh!” (Ne okozz fájdalmat nekem!) A Himalaya hegység táján lakó törzsek úgy üdvözlük egymást, hogy hátat fordítanak egymásnak. Hátsó Indiában pedig a találkozókat megragadják egymás szakalát.

A mongol vendégnek tubákkal szolgál és szó kíséretében: „Mendu!” (Isten hozott, uram!) azután szabad pórázra bocsátja kíváncsiságát s megkérdi, hogy honnan jött, hova megy, mit hozott magával s hogy drágák-e a tevék stb. Némelykor így is köszön a mongol: Mendu, mendu — sebejna! (Uram, uram, légy egészséges!) Deli Mongolországban a vendégnek üdvözlés után ajándékot adnak. Ezt az ajándékot „chadak”-nak hívják s egy zsebkendő nagyságú selyemdarabból áll. Ezzel azonban köteleztetik a vendéget, hogy távozásakor szintén adjon valami ajándékot. Mikor az üdvözlésnek vége van, a

10. A detári gátör nyugdíjmelésére irányuló kérvényre elhatározatott, hogy az új alapszabályok értelmében kegydíj fog neki kiutalványoztatni.

11. A csanádi határban eszközölt kisajátításokra vonatkozó ítélet tudomásul vétetett.

— **Waldstätten báró hadtestparancsnok** felől egy vidéki ellenzéki lap azt újságolta, hogy legközelebb nyugdíjba megy, mert „bécsi katonai körökben elismerik ugyan, hogy Waldstätten a hadseregnek egyik legtanultabb főtisztje, de úgy találják, hogy erősen öregedik és igen rászolgált, hogy agg napjait nyugalomban töltsse”. Az illető ellenzéki lap azt is tudni véli, hogy „a borossebesi hadgyakorlat nem a legfényesebben sült el s ezt az alkalmat fel akarják használni illetékes helyen a táborsernagy nyugdíjazására.” Mint a „Dél. Közlöny” írja, ez a hír elejétől végig koholmány. A temesvári mérvadó katonai körökben semmit sem tudnak azokról a mesékről, melyeket a hadtestparancsnok, az Európa-szerte elismert kjtűnő taktikus személyével hoznak kapcsolatba. Eppen a borossebesi hadgyakorlatokon tünt ki, hogy Waldstätten báró minő kiváló mértékben bírja a legfőbb hadur kegyét és bizalmát. A király fölmentette őt a hadgyakorlat vezetésétől, mert az ő kipróbált tehetőségét már ismerte és a hadgyakorlat a két hadosztályparancsnok, Wanner altábornagy és Catinelli tábornok mérközéséből állott. A hadgyakorlat alatt a király többször megtisztelő kitüntetésben részesítette Waldstätten bárót, a kit az a fényes kitüntetés is ért, hogy a közszegény nagy hadgyakorlatokra meghívták egyik döntőnek. — Waldstätten báró különben is még java korabeli, tetterszerű férfi, a ki vas kézzel, szívós energiával vezeti a hadtestét s a ki ez idő szerint egyike a hadsereg legkitűnőbb tábornokainak.

— **Társulati közgyűlés.** A felső torontáli ármentesítő társulat f. hó 20-án délelőtt 10 órakor tartotta meg rendes őszi közgyűlését. A közgyűlésen a következő tárgyak intézettek el:

1. Az 1892. évi társulati számadás feletti számvizsgáló-bizottsági észrevételek és az azokat megfajtoztató igazgatói jelentés letárgyalása. Jóváhagyattak.

2. Az újabb számvizsgáló bizottságba megválasztottak: Draxler Lipót (elnök), Horváth Károly és Dimitrievics Pál.

3. A jövő 1894. évi társulati költségvetés megállapítása. A fensiki árter hozzájárulása tárgyában tett javaslatnak szavazás utján való melőzése után elfogadtatott.

4. A társulati nyugdíjszabályzatban a földmívelési miniszter által kívánt módosítások tárgyalása. A rendelet szerint módosított.

5. A választmányba következő tagok választottak: Tellesky Risztó, br. Liphay Frigyes, báró Baich Iván, Urbán Iván, Reiner Dávid.

6. A Gödl Károly-féle ház megvétele és átalakítása elhatározatott.

7. A kisajátítandó területekre vonatkozólag eddig megkötött barátságos egyezségeknek jóváhagyás céljából bejelentése. Jóváhagyatott.

vendégnek egy egő pipát nyujtanak, mit ki kell színia. — A távozásnál nincs semmi szertartás s csak a papokat és hivatalnokokat kísérik az ajtóig.

Ceylon szigetén a köszöntés abból áll, hogy az illető tenyerét homlokára teszi és meghajítja magát.

A csöndes Óceán szigetének nagy részében: Uj-Seeland, Tahiti és a Sandwich szigeteken úgy köszöntik egymást a találkozókat, hogy orraikat összedörzsölik.

Ez a köszöntési alak az északi földteke némely népénél is divik, míg a Barátság szigeteken köszöntik egymást az üdvözlendő homlokához nyomják. A Schiffer-szigeteken csak az egyenrangúak dörzsölik össze orraikat; az alantas megdörzsöli a saját orrát előbb és azután meg-szajogja felebbvalójának a kezét.

A szépészet és izlés gunyát képezi ama köszöntésmód, mely a csendes tengerben fekvő Szt.-Lőrincz-szigeten divik. Ha egymás iránt különös nagybecsűlést akarnak kifejezni e sziget benszlűltjei, akkor úgy üdvözlük egymást, hogy kezeikbe köpnek s kölcsönösen befelik egymás arcát. Nem lehet kellemes érzés a művelt európaire nézve, a ki ilyen köszöntésben vagy köszöntésekben részesül.

Északkeleti Afrikában vendégszerető üdvözlés és tiszteletkifejezés az egymás arcába való köpés — Dél-Abyssiniában úgy köszöntik a nőket, hogy azok kezeit orrukhoz emelik és kétszer megszagolják. A keletázsiai szigeteken: Sachalinon és a Kurillákon lakó ainosok úgy köszöntik egymást, hogy egymás füleibe fujnak és tenyereikkel megdörzsölik egymás hátát.

A lamuták, szibériai nép, a találkozásnál megragadják egymás kezeit s megsimogatják arcaikat. — A tiszteletnek fokozott kifejezése ama köszöntési mód, hogy földre vetik magukat a köszöntött előtt és lábaikkal megérintik a köszöntött arcát. Ily köszöntést csakis a törzs legtekintélyesebbjei élveznek.

8. A közgyűlés végül elhatározta, hogy a társulat esetleges pénzfeleslegét három nagy-kikindai, és pedig: a Nagyikindai I. Takarékpénztár, Nagyikindai Takaré- és Előlegegyelet, és Közgazdasági Bank- és Részvénytársaságban, azonkívül a Torontálmezei Takaré- és Hitelbank, a Nagybecskereki Takarékpénztárban és a Nagybecskereki Takaré- és Előlegegyeletben, valamint a Nagyszentmiklósi régi Takarékpénztárban fogja gyümölcsözőleg elhelyezni. Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bezárja.

— **Jókai-ünnepély Temesvárott.** Koszorus költőnk és írónk jubileumi ünnepélye Temesvárott a városi közgyűlés határozata folytán október hó 19-én lesz. Az ünnepély rendező bizottság tagjai: Telbisz Károly dr. polgármester, Geml József főjegyző, Róza Imre főügyész, Pfeiffer Antal gimnáziumi igazgató, Laky Mátyás realisk. igazgató, Niamessny Gyula dr., Löwy Mór dr., Steiner Ferenc és Wimmer József városi törvh. bizottsági tagok.

— **A munka kezdetén.** Lezajlott valahára a pótvakáció is; népes már iskola és környéke. A nyüzsgő soka ág zaja ismét kihallik a folyosókra, hol a beiratással elkésett szülők tolongnak. Az iskola környékén az a kedves, vidám élet zajong, melyet a gyermekbarát oly élvezettel szemlél s melyet sok művészecsete már vászonra is vetett. Nézzünk be a gimnáziumi utcába: Az I. osztályos felénken járkál vagy meghúzódik egy sarokban. El-el nézegeti, hogyan nyargal, kiált, szaladgál, ugrándozik a nagyobb diák, ki akként demonstrálja azt, hogy bizony ő itthon van. A főgimnazistát meg lehet ismerni egy szálíg. Az a büszke, önértetes fellépés, az a véghetetlen lenézés, melyet az „al-gimnazisták” iránt tanusit, kétségbevonhatatlan jele annak, hogy tanára már per „On” szólította. A felsőbbek még komolyabbak, és már nem ritka olyan is, ki bajusza helyét kezdi simogatni. Beh más lesz itt az élet, ha egy rongyos szekunda... A Bonnáz-utca már egészen más: Az apróság egész vásári képet nyujt, legkivált a „Róza bácsi” boltja előtt. Jászó, bamuló, siető, ordító, szaladgáló csoportok egymást váltják; itt hangos kacaj és kiáltás, ott vig ének vagy füttylés; emitt vidám tréfa, amott pajzán nevetgelés; közben-közben felénk tekintetű alakok, itt-ott egy-egy pityergő asszonygyermek, sőt nem ritka, hogy az anya a sokaság hahotázása mellett ütlegezéssel kíséri drága magzatját. Hát még a falakon belül! Ki tudná ezt az életet festeni? Legérdekesebb természetesen a legkisebbek osztálya. Az anyja most hozta az egyiket; a mint a szülő a tanító figyelmébe ajánlja a „rossz csontot” s menni készül, ez belékap az anyja ruhájába és nagy böggéssel tudatja, hogy anyja nélkül ő itt nem marad. Az „anya” szóra a padokban ülők szemét

A niám niám mobutto és néger-törzsek Afrikában úgy köszönnék, hogy megropogtatják minden ujjukat. Wadaiban az alattvalók térden csúznak a király elé. A jelenlegi király elődje elé éppenséggel nem mehettek másképp, mint négykézláb.

A kalmukok is négykézláb köszöntik egymást és orraikat összekocintják.

Egyptomban, hol a hideglelés uralkodik s e csapástól csak akkor van biztosítva az ember, ha jól izzad, a találkozókat résztvevőleg így üdvözlük egymást: Hogy izzad, és udvariatlanságnak tekintenek, ha valaki e kérdést fel nem tenné. Socotora szigetén és Kelet-Afrikában a találkozókat megcsókolják egymás vállait s Loan-goban hasra vetik magukat az egymásnak köszönők.

Britt Indiában úgy köszöntik egymást, hogy meghuzzák egymás füleit és a koreaiak H. St. John szerint úgy köszönnék egymásnak — hogy arczul csapják egymást. A Fidgi szigeteken a kéz megszagolása a tisztelet legnagyobb jele.

Délamerika benszlűltjei nagyon röviden bírnak el a köszönéssel. A köszönő így kezd: „Ama re ku? Mire a köszöntött így válaszol: Al (Igen.) Éjszakamerikában is van egy fura köszöntésmód. Ugyanis némely államban borzasztó nagy a gyerekhalandóság s itt az asszonyok, egymással találkozva, e kérdéssel üdvözlük egymást: „Egészséges a kicsikéd?”

Igen szép szokás uralkodik St. Jagóban. Itt a vendég a házasszonyától egy rózsát kap, mely azt jelenti, hogy az illető látogatása kellemes.

A köszöntés és a csók között az a főkülömbőség, hogy a köszöntés jelentősége mindig ugyanaz, bármely alakban történjék is, míg a csók mindig ugyanazon alakú s jelentősége különféle.

nedvesség futja át; itt is, ott is lekonyul egy fej, a szomszédja buksi tekintettel nézi, egyszerre ő is kitör és a sírás-rivásnak koncertje kész. Egy elszántabb alak felkerekedik és indul kifelé. „Hová mégy fiacskám?” „Mék az anyámhoz” és ezzel már künn van az ajtón... Bizony nehéz munka vár itt tanítóra, gyermekre egyaránt; és nehéz munkának nehéz a kezdete.

— **Táncmulatság.** A folyó évi október hó 8-án tartandó löfuttatás alkalmával a nagybecskereki kaszinó helyiségeiben táncmulatság rendeztetik, melyre a meghívókat már szétküldték. Kezdeté 9 órakor. Jegyeket előre lehet váltani Antalffy Zsirus Imre urnál (megyeház). Családjegy (4 személy) 6 frt. Személyjegy 2 frt.

— **Halálozás.** Poppovics János nagybecskereki iparos és az ipartestület volt elnöke, tegnap délelőtt hosszabb betegség után meghalt. Temetése ma délután ment végbe nagyszámú közönség jelenlétében.

— **Kereskedő ifjak tiltakozása.** Felkértünk az alábbi nyilatkozat közzétételére: A „Torontál” tek. szerkesztőségének helyben. Értesültünk, hogy néhány fiatal ember a kaszinó kis termében e hó 30-án táncmulatságot rendez és erre vonatkozólag „kereskedő ifjuság” (Kaufmannsjugend) aláírással ellátott meghívókat küldött szét; sziveskedjék félreértések kikerülése céljából b. lapjában közzé tenni, hogy e mulatságot nem az aláírt rendezi. — Sziveségeért már előre köszönetet mondva, maradtunk teljes tisztelettel a „Kereskedő ifjak egylete.”

— **Tanítók gyűlése.** A délmagyarországi tanító-egylet t. kanizsai fiókköre őszi közgyűlését október hó 11-én O-Besenyőn fogja megtartani. A gyűlésen a fiók-egylet tagjai és a tanügy barátai szívesen láttatnak. A gyűlés tárgyai: 1. A gyűlés megnyitása. 2. Tudósító-választás. 3. Jegyzőkönyvi hitelesítők kijelölése. 4. Elnöki jelentés. 5. Eötvös alap. 6. Előadások. 7. Indítványok. 8. Tagdíjak beszédese és a gyűlés bekezdése.

— **Krecsányi szintársulata Temesvárott.** Lapunkban már közöltük, hogy az idén Krecsányi szintársulata fog Temesvárott játszani. A megnyitó előadás — miként értesülünk — október hó 5-én lesz és ezen előadás iránt az érdeklődés Temesvárott rendkívül nagy, mert Herceg Ferencnek a nemzeti színházban nagy hatást keltett színművét, „A dolovai nábob leánya”-t adják elő. Ezen előadásra hír szerint maga a szerző, Herceg Ferenc is lejön, a mint ezt a tavasszal temesvári tisztelőinek megígérte. A megnyitó előadás érdekes lesz azért is, mert abban mutatja be magát a társulat újonnan szerződött kiváló tagja, Molnár László, a ki úgy is mint alakító művész, úgy is mint író elismert nevet vívott ki magának.

— **Szerb-Párdány halad.** Szerb-Párdányból írják lapunknak, hogy a község ártézi kutatás, mely 95 méternyi mélységből percenként 12 liter vízmennyiséget hoz felszínre. Kubányi János, Petrikovits Róbert, Szladek János, Werth István és Wagner Péter iparhatósági engedéllyel nagyobb szerű téglagyárat építtetnek. — Ezen iparvállalat a község és környékére hasznos lesz, mert ezentul a lakosság téglaszükségletét ott szerezheti be, s nem lesz kénytelen a mesze Zombolya vagy Ernesztháza, esetleg Mósosról azt szállítani.

— **Uj cigány.** Árvay Flóri veszprémmegyei cigány-zenekara megtelepedett Nagybecskereken és esténként a „Magyar Király” éttermében játszik. Ma este fogja itt bemutatni magát, s 22-én a „Pest város”, 23-án a „Korona”, 24-én pedig a „Klein”-féle vendéglő éttermében.

— **Értesítés.** A szegedi m. kir. bábaképzőintézetnél a legközelebbi magyar-német tanfolyamra való beiratások október hó 1-től 10-ig tartanak. A felvételnél bemutatandó okiratok: keresztlevél, illetőségi, erkölcsi és orvosi bizonyítvány.

— **Tizenegyszázéves sírok.** Kikó tolnamegyei község határában a mult hetekben ásás közben egy csontváza akadtak. Vosinszky Mór plébános, aki régészettel is foglalkozik, a lelet helyén ásni kezdett. Az ásások meglepő eredményre vezettek, mert körülbelül háromszáz sírt bontottak fel, melyekben az ásató régész véleménye szerint hun harcosok holttesteinek feküdtek. A harcosok lovaikkal együtt voltak eltemetve, lovon és lovaon teljes hadi felszereléssel. Valamennyi halott arccsal napkeletnek volt fektetve. Vosinszky azt hiszi, hogy ez a hely tizenegyszáz évvel ezelőtt hun harcosok temetkezési helye lehetett. A plébános a holttesteket újra elásatta, a talált régi tárgyakat pedig felküldi a múzeumnak.

— **Keletnémet-magyar vasuti kötelék.** Díjtétel-helyesbítés. A fentnevezett kötelék forgalomban takaréknyeműek szállítására nézve érvényes és f. évi augusztus hó 20-án életbe lépett ideiglenes díjszabásnak 21. oldalán Angermünde Mittelwalde csomóponti díjtétel 112 márkafüllérről 122 márkafüllérré helyesbítendő. Budapest, 1893. augusztus hóban. A m. kir. államvasutak igazgatósága, a többi részes vasutak nevében.

Táviratok.

Wekerle a királynál.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Ő felsége a király kihallgatáson fogadta Wekerle miniszterelnököt. Ez alkalommal szóba került a kőszegi táviratnál behozott cenzúra is. Wekerlét ezután a német császár is fogadta s a magyar miniszterelnök Vilmos császárral is értekezett.

Vilmos császár — Bismarcknak.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Vilmos császár csak most utólagosan értesült Bismarck herceg súlyos betegségéről és egy Kőszegről keltezett táviratban felajánlotta neki üdülő helyül a tulajdonát képező kastélyok egyikét. E békés ajánlat roppant feltűnést kelt mindenfelé. Bismarck melegen megköszönte a szíves ajánlatot és kijelentette, hogy orvosa tanácsát követve, nem fogadhatja el az ajánlatot.

A szerb király útja.

Budapest, szeptember 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Belgrádból távirják, hogy a körutat tevő Sándor szerb királyt ma várják vissza Belgrádba. Az ünnepies fogadtatás előkészítésére egy bizottságot küldtek ki, a mely egy hajót bérelt ki, a melyen a polgárság Grockáig a király elé utazik. Ma este a polgárság fényes fáklyámenetet rendez s a várost ünnepélyesen kivilágítják.

A czár a hajótüntetésről.

Budapest, szeptember 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Párisból távirják, hogy a „Figaro” figyelemre méltó cikket közöl oly ember tollából, aki az orosz udvar alapos ismerőjének vallja magát. A cikkíró szerint a czár a kronstadti meg a touloni flotta-tüntetések békés demonstrációknak tekintette, amelyek Európát meggyőzheték arról, hogy védő háboru esetén Oroszország Franciaország oldala mellett állna, de semmiesetre sem tenné ezt támadó háboru esetén.

Kossuth a jövőről.

Budapest, szeptember 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Kossuth Lajos a „Gazetta di Torino” kiadója előtt nyilatkozott, hogy Európa politikai helyzete nagyon sötét. Kossuth a jövőt nagyon feketének mondta és kijelentette, hogy nézete szerint valószínű, hogy tavaszra kiüt a világháboru.

Véres párbaj.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nagyváradról sürgönyzik, hogy ott ma halállal végződő párbaj történt, mely utójátéka a nagyvárad hirlapírói affarnak. A párbaj oka a következő: dr. Kálmán József ügyvéd, a „Nagyvárad” című politikai napilap kiadója néhány nappal ezelőtt az utcán beszélgetett Örleyvel, egy ottani befolyásos uriemberrel. Beszélgetés közben közük lépett Örley fia, negyedéves joghallgató, aki tartalékos huszárhadnagy és czélozva a nagyvárad hirlapírók affairjára, így szólt az apjához:

— Ugyan apám, hogy tudott beszélgetni e gazemberrel.

Kálmán dr. azonnal provokálta a fiatal Örleyt, aki azonban megtagadta az elégtételt, azt mondván, hogy Kálmánnak a régiebb affairból kifolyólag elintézetlen ügye van Bakacsbal és Beöthy Lászlóval.

Kálmán dr. a történetek után katonai becsületbírárságot kért annak megítélésére, hogy Örley tartozik-e elégtételt adni. A becsületbírárság kötelezte Örleyt a párbajra s az ma délelőtt meg is történt. Pisztolypárbajt vívtak. Kálmáné volt az első lövés joga, a ki két másodpercig czélzott és nem talált, utána a fiatal Örley öt másodpercig czélzott, megtalálta ellenfelét. Kálmán két percnyi kintlódás után meghalt. Nagyváradon rendkívül nagy ez eset miatt az izgatottság.

Biharmegye közgyűlése.

Budapest, szeptember 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Nagyváradról sürgönyzik: Biharmegye törvényhatósági bizottsága tegnap tartotta meg Döry főispán elnöke alatt ez évi rendes közgyűlését. A nagyszámmal megjelent megyebizottsági tagok, kik között néhány országgyűlési képviselő is volt, nagy figyelemmel hallgatták az alispáni jelentés fontosabb részleteit és nagy lelkesedéssel határozták el, hogy a törvényhatóság Nogáll püspököt arany-miséjének ünnepén üdvözölni fogja. Ezután tárgyalták Tisza István országgyűlési képviselőnek a belényesi román agitáció tárgyában tett ismeretes indítványát. A közgyűlés magáévá tette az indítványt és kimondta, hogy a románokkal békés egyetértésben óhajt élni, elvárja azonban a románoktól a törvények és az alkotmány tiszteletben tartását jövőben úgy, mint azt a multban is megtették. Tisza István beszéde, melylyel indítványát indokolta, nagy hatással volt a jelenvoltakra. E beszéd alatt belépett a terembe Nogáll püspök Zeley és Széchenyi kanonokok kíséretében; a belépő egyházfejedelmet a törvényhatósági bizottság lelkes éljenzéssel fogadta.

Hirlap a párt ellen.

Budapest, szept. 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) A nagyvárad „Szabadság” egész szerkesztősége kilépett a kormánypártból. E kilépés indoka az, hogy a nagyvárad szabadelvű párt rosszalta a lap nemzetiségi kérdésben elfoglalt álláspontját. A szerkesztőség hosszabb nyilatkozatban kifejti álláspontját és kiterjeszkedik a biharmegyei nemzetiségi kérdés veszedelmeire.

Takarékos kormány.

Budapest, szeptember 21. (A „Torontál” eredeti távirata.) Madridból jelentik, hogy a spanyol kormány az ország pénzügyi helyzetére való tekintettel elhatározta, hogy a gyalogság részére szükséges 75.000 drb. Mauser-féle fegyvert később fogja megrendelni.

VASUT-ÜGYEK.

Magy. kir. államvasutak. Üzletvezetőség Szeged.

(Pályázati hirdetés.) A magy. kir. államvasutak szegedi üzletvezetősége a vonalai részére 1894. évben szükséges: 113 m³ erdei fenyődeszka, 39 m³ jegyenyé fenyődeszka, 83 m³ lucz fenyődeszka, 0,3 m³ vörös fenyődeszka, 47 m³ vágott luczfenyőfa, 174 m³ faragott puhafa, 7600 drb kerítés sűrítési lécz, 38.000 fnt. vágott puhafaléc, 104 m³ erdei fenyőpalló, 57 m³ jegyenyé fenyőpalló, 11 m³ lucz fenyőpalló, 47 m³ puhafarud, 2800 drb kerítési rud, 400 drb puhaszédeszka, 325.000 drb fedőszindely szállítására ezennel nyilvános pályázatot hirdet. Az összes faneműek 1894. ápril hó végéig beszállítandók. Az üzletvezetőség fenntartja magának a jogot, hogy a tényleges megrendelés alkalmával fenti mennyiségeknél 30% al többet vagy kevesebbet rendelhessen. A részletes pályázati feltételek alapján szerkesztendő ajánlatok legkésőbbben 1893. évi október hó 5-én, déli 12 óráig nyújthatók be az üzletvezetőség I. osztályánál vagy posta útján ajánlvá beküldendők, a bánatpénz pedig 1893. évi október hó 4-én, déli 12 óráig teendő le az üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál. A részletes pályázati feltételek és a méretjegyzék az üzletvezetőségnél betekinthetők, esetleg díjmentesen megszerezhetők, illetve kérelemre megküldetni fognak. — Szeged, 1893. évi augusztus hó 29-én. Az üzletvezetőség. (Utánnomat nem díjaztatik.)

Magy. kir. államvasutak.

(Eszaknémet-osztrák magyar-román személy forgalom Oderberg és Osurecimen át.) Folyó évi szeptember hó 1-én észak-német állomások között egyrészt és osztrák magyar és romániai állomások között, másrészt Oderberg és Osurecimen át új közvetlen személy és podgyász díjszabás lép életbe, melynek alapján egyrészt Budapest, másrészt pedig Berlin, Breslau, Cosel, Kadriuz, Hamburg, Lipese és Ratibor állomások közti forgalomban közvetlen menetjegyek adatnak ki és az utipodgyász is közvetlenül elszállíthatik. Ezen díjszabás példányai a m. kir. államvasutak igazgatóságánál (C. I. a) 25 krért kaphatók. Budapest, 1893. évi augusztus hóban. Az igazgatóság. (Utánnomat nem díjaztatik.)

Felelős szerkesztő: Dr. Brájjer Lajos.

Főmunkatárs: Holtay Jenő.

H i r d e t é s e k.

6754. kig. szám 1893.

(579-3.2)

Pályázati hirdetmény.

A megüresedett Csenta községi orvosi állásra ezennel pályázat nyitattik.

Ezen állással 800 frt évi fizetés, szabad lakás és 20 kr. nappali és 40 kr. éjjeli látogató díjak élvezete van egybekötve.

Felhívtnak mindazok, a kik ezen állást elnyerni óhajtják, hogy elméleti képzettségüket igazoló okmányokkal felszerelve kérvényüket az antalfalvai járás főszolgabírói hivatalhoz folyó évi október hó 16-ig küldje be.

A választás folyó évi október hó 16-án reggel 9 órakor Csenta községházánál megejtetni fog.

Kelt Antalfalván, 1893. évi szeptember hó 13-án.

Jablonszky Miklós,
főszolgabíró.

39349. szám 1893.

(574-3.3)

Verseny tárgyalási hirdetmény.

Torontálvármegyei törvényhatósági közutainak (686 egyes utvonalak felhagyása esetén 560 kilométer hosszú) az 1890. évi I. tcz. értelmében szükséges törzskönyvezésének vállalat útján leendő biztosítása végett torontálvármegyei alispáni hivatalnál 1893. évi október hó 16-án délelőtti 11 órakor megtartandó versenytárgyalás hirdettetik.

Felhívtnak ennél fogva vállalkozni kívánók, hogy a kellően bélyegzett és 500 frt biztosítékkal ellátott zárt írásbeli ajánlataikat Torontálvármegye alispánjához legkésőbb fent megjelölt nap délelőtti 10 órájáig nyujtsák be. A később beérkezett, valamint távirat útján tett ajánlatok figyelembe nem fognak vétetni.

Megjegyeztetik, hogy csak okleveles mérnökök ajánlatai fognak figyelembe vétetni, egyúttal kikötetik az ajánlatok közül való szabad választás joga.

A munka feltételeit az állami vállalatokhoz csatolandó általános feltételek és a nagyméltóságú keresked. m. kir. minister ur által kiadott és a törzskönyvezésre vonatkozó részletes utasítás képezi, mely feltételek és a szerződési minta az alispáni hivatalnál a rendes hivatalos órák alatt betekinthetők.

Kelt Nagybecskereken, 1893. évi szeptember hó 10-én.

Torontálvármegye alispáni hivatala.
(Utánnomás nem díjaztatik.)

12008. szám 1893.

(575-3.2)

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegye pancsovai járásába kebelezt Dolova községében üresedésbe jött segédjegyzői állás betöltésére a választás a nagyméltóságú m. kir. belügy-miniszterium által 1888. évi június 9-én 35988. IV. 6. sz. a. jóváhagyott megyei szabályrendelet alapján folyó évi október hó 24-én délelőtti 10 órára a dolovai községi irodába tüzetik ki.

Ezen állomás jövedelmezése a következő: évi 400 frt készpénzfizetés, 60 frt évi lakbér.

Pályázni kívánók felhívtnak, miszerint fent hivatott megyei szabályrendelettel előírt minősítvényüket, erkölcsi magaviseletüket és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat folyó évi október hó 20-ig hozzám nyujtsák be, mert a később érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A dolovai lakosok szerb- és román nyelvűek lévén, ezen nyelvek az államnyelv melletti tudása — mi okmányokkal igazolandó — az illető pályázónak elsőbbséget biztosít.

Kelt Pancsován, 1893. évi szeptember hó 11-én.

Radoszavlyevics,
főszolgabíró.

40050. szám 1893.

(577-3.3)

Pályázati hirdetmény.

Torontálvármegyei üresedésbe jött alibunári járási főszolgabírói, egy szolgabírói és netalán egyéb megüresedendő és a megyei szervezési szabályrendeletben megállapított javadalmazással egybekötött tiszti állásokra ezennel pályázatot hirdetek.

Az 1883. évi I. tczben előírt képesítést igazoló okmányokkal és eddigi szolgálatait feltüntető bizonylatokkal kellőleg felszerelt kérvények zombori Rónay Jenő kir. tanácsos, főispán ur Ó Méltóságához 1893. évi október hó 8-ának délelőtti 12 órájáig nyujtandók be.

A tiszti állások az 1893. évi október hó 9-én tartandó rendes őszi közgyűlésen fognak választás útján betöltetni.

Kelt Nagybecskereken, 1893. évi szeptember hó 15-én.

Daniel László s. k.,
alispán.

Egy gyakornok

megfelelő előképzettséggel és egy

bolti-szolga

alulirotnál felvétetnek. (581-2.1)

Stagelschmidt János.

40724. szám 1893.

(580-3.2)

Pályázati hirdetmény.

Torontálmegye törvényhatóságánál 3 közig. fogalmazó gyakornoki állás üresedett meg.

Ez állások után egyenként évi 360 frt fizetés jár. A törvh. bizottság e fizetést 400 frtra emelte föl s e határozat jelenleg

jóváhagyás végett a nm. m. kir. belügy-miniszteriumnál van. Ezenkívül 3 havi próba szolgálat után minden közig. fog. gyakornok állandó évi 240 forint segélydíjban részesül.

Felhívom ennél fogva mindazokat, kik az üresedésben lévő állásokat elnyerni óhajtják, hogy ez iránti kérvényüket legkésőbb f. évi október hó 20-ig Torontálvármegye főispánjához nyujtsák be, egyúttal abban igazolják, hogy az 1883. évi I. tcz. 3. §. d) pontjában, illetőleg az 5. §. utolsó bekezdésében körülírt képzettséggel bírnak, továbbá igazolják nyelvismereteiket és eddigi alkalmaztatásukat.

Daniel, alispán.

8789. szám 1893.

(576-3.2)

Pályázat.

Torontálvármegye pancsovai járásába kebelezt Bárános községben új szervezett segédjegyzői állás betöltendő.

Ezen állomással egybekötött fizetés évi 400 frt. A választás folyó évi október hó 19-ik napján délelőtti 10 órára a báránosi községi irodába tüzetik ki.

Pályázni óhajtók felhívtnak, hogy a nagyméltóságú m. kir. belügyminiszterium által 1888. évi június hó 9-én 35988/IV. 6. szám alatt jóváhagyott megyei szabályrendelettel előírt minősítvényüket, erkölcsi magaviseletüket és nyelvismeretüket igazoló okmányokkal felszerelt folyamodványukat folyó évi október hó 15-ig hozzám adják be, mert a később érkező kérvények figyelembe vétetni nem fognak.

A báránosi lakosság román nyelvű lévén, e nyelv az államnyelv melletti tudása tehát szükséges.

Kelt Pancsován, 1893. évi szeptember hó 11-én.

Radoszavlyevics,
főszolgabíró.

Tudósítás.

A bekövetkező téli évadra bátorodom az általánosan legjobbnak és legolcsóbbnak elismert

tüzelőszert, az én

kitünő porosz koczkaszénemet,

továbbá elsőrendű légszesz-kokszomat, melyet mint minden évben, úgy az idén is nagy mennyiségben raktáron tartok, ajánlani.

Szives megrendeléseket kérve maradok

kiváló tisztelettel

(562-6.1)

Daun Gyula.

Nagybecskereki gőztéglagyár

Tomaseváci-ut, az izraelita temető közelében

ajánlja nagy raktárát

mindennemű gép- és kézi faltéglákból

valamint cserepet a legjobb minőségben.

Megrendeléseket elvállal a tulajdonos

(582-3.1)

Stagelschmidt János.